

Η μεταγλώττιση της καταστολής

Το κυβερνητικό νομοσχέδιο για τα ναρκωτικά

για να μην παραπληθούμε ποτέ, πρέπει να είμαστε πάντοτε έτοιμοι να πιστέψουμε ότι είναι μαύρο αυτό που βλέπουμε άσπρο, αν οι διαχειριστές της εξουσίας το αποκαλούν μαύρο...

παραφράζοντας τον Άγιο Ιγνάτιο

ΣΕ ΚΑΘΕ ΧΩΡΑ όπου λειτουργούν ικανοποιητικά οι κοινοβουλευτικοί θεσμοί και οι διαχειριστές της εξουσίας είναι υποχρεωμένοι να εμφανίζονται συνεπείς με ορισμένα στοιχειώδη κριτήρια εντιμότητας και κυρίως ειλικρίνειας, η δημοσίευση ενός κειμένου όπως η *Κριτική στο Κυβερνητικό Νομοσχέδιο για τα Ναρκωτικά* της ειδικής επιτροπής που συγκροτήθηκε γι' αυτό το σκοπό από τον Ιατρικό Σύλλογο Θεσσαλονίκης («Ελευθεροτυπία» 5.7.8.9. 10/1/1987),θα προκαλούσε την παραίτηση (για λόγους ευθιξίας) των «συναρμοδίων» υπουργών που «χωρίς περίσκεψη, χωρίς λύπη –και κυρίως– χωρίς αιδώ», το εισήγαγαν στη βουλή προς ψήφιση με τη διαδικασία του... επείγοντος.

Κι αυτό γιατί μέσω της «κριτικής» αποδείχθηκε γι' άλλη μια φορά ότι το ψεύδος αποτελεί προσφιλές και αποτελεσματικό μέσο για την επίτευξη των σκοπών της εξουσίας, ανεξάρτητα απ' την ιδεολογία που επικαλείται.

Παρά τον τρίμηνο προπαγανδιστικό βομβαρδισμό της κοινής γνώμης απ' όλα τα μέσα κρατικής και παρα-κρατικής παραπληροφόρησης και παρά τις βαρύγδουπες δηλώσεις των κ.κ. Γεννηματά.

Τρίτση, Δροσογιάννη και Παπανδρέου (υιού) για τις δήθεν προοδευτικές και ανθρωπιστικές αντιλήψεις που «εκφράζονται για πρώτη φορά επί του θέματος των ναρκωτικών» στο νομοσχέδιό τους, με την «Κριτική» αποδείχθηκε περίτρανα ότι οι στομφώδεις υπουργικές διακηρύξεις βρίσκονταν σε πλήρη διάσταση με:

(α) τα επιστημονικά δεδομένα που αφορούν τα ναρκωτικά,
 (β) τη διαμορφωμένη κοινωνικο-πολιτική πραγματικότητα γύρω, από και δια των ναρκωτικών, και

(γ) τις εμπειρίες απ' την πολιτική απέναντι στα ναρκωτικά που εφαρμόζουν οι περισσότερες δυτικές χώρες.

Μ' άλλα λόγια έγινε φανερό ότι οι υπουργοί που ανέλαβαν το άχαρο έργο της προπαγάνδισης του κυβερνητικού νομοσχεδίου για τα ναρκωτικά, αποδείχθηκε ότι *δεν είχαν ιδέα* για το θέμα στο οποίο αναφέρονταν με τρόπο πομπώδη και κατηγορηματικό.

Κι αυτό είναι ίσως δικαιολογημένο σε κάποιο βαθμό, δεδομένου ότι κανείς δεν μπορεί να απαιτεί να έχει συγκροτημένες ιατρικές, φαρμακολογικές, ψυχιατρικές ή κοινωνιολογικές γνώσεις, ο κάθε μηχανικός, αρχιτέκτονας, συνταξιούχος αξιωματικός ή κάποιος με ακαθόριστη επαγγελματική ειδικευση, μόνο και μόνο επειδή η πολιτική συγκυρία του επιτρέπει να υποδύεται προσωρινά το ρόλο του υπουργού υγείας, παιδείας, δημόσιας τάξης ή πολιτισμού...

Καθένας όμως δικαιούται να απαιτεί στοιχειώδη ειλικρίνεια από εκείνους που συμβαίνει να παίζουν περιστασιακά αυτό το ρόλο, τουλάχιστον για όσες αποφάσεις τους βαρύνουν σημαντικά στο παρόν και το μέλλον της κοινωνίας.

Δεν θ' αποπειραθούμε να αντικρούσουμε εδώ τα ανεκδοτολογικά επιχειρήματα της υπουργικής κομπανίας περί του «αντεπιστημονικού χαρακτήρα της διάκρισης μεταξύ σκληρών και μαλακών ναρκωτικών» ή περί του «χασίς ως προστάδιου της ηρωίνης» (όπως κατά κόρο υποστήριξαν στομφώδως στις σχετικές συνεντεύξεις τους οι κ.κ. Γενηματάς, Τρίτσης και Παπανδρέου υιός).

Ούτε θα απαντήσουμε στις περιγραφές των φαντασιώσεων του συνταξιούχου αξιωματικού κ. Δροσογιάννη, για τον τρόπο με τον οποίο δήθεν αντιμετώπισαν τα μέλη διαφόρων ευρωπαϊκών κυβερνήσεων τις «ελληνο-σοσιαλιστικές» γλωσσικές επιδόσεις (με την ελληνική αποκλειστικότητα μεταγλώττιση στη «δημοτική» της δικτατορικής νομοθεσίας για τα ναρκωτικά):

άκρως «εντυπωσιασμένοι» οι «κουτόφραγκοι» δήλωσαν ότι θα εισηγηθούν στις κυβερνήσεις τους την αναμόρφωση της αντίστοιχης νομοθεσίας των χωρών τους ώστε να εναρμονιστούν με τις εκπληκτικές αντι-ναρκωτικές συλλήψεις της ελληνικής κυβέρνησης. (Με βάση τις δηλώσεις του προειρημένου ε.α. αξιωματικού, η μεταγλώττιση του δικτατορικού Ν.Δ. 743/1970 στη «δημοτική» από τους επιτελείς της ελληνικής κυβέρνησης, προκάλεσε στις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις περισσότερη ανακούφιση από την ανησυχία που τους είχε δημιουργήσει πριν από 130 περίπου

χρόνια, η μετάφραση του «Κομμουνιστικού Μανιφέστου» στις κυριότερες ευρωπαϊκές γλώσσες...)

Και μόνο η παράθεση των στοιχείων των πέντε πινάκων οι οποίοι αποτελούν μέρος του «Παραρτήματος» της «κριτικής του κυβερνητικού νομοσχεδίου για τα ναρκωτικά» που επεξεργάστηκε η Ειδική Επιτροπή του Ιατρικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης, φτάνει για να αποδείξει το γεγονός ότι οι προαναφερόμενοι υπουργοί μέσω ακριβώς των πομπωδών και κατηγορηματικών τους δηλώσεων με τις οποίες προσπαθούν να αυτοπροβληθούν ως «επαίοντες επί των ναρκωτικών», αυτο-αποκαλύπτονται ως απολύτως άσχετοι μ' αυτό το θέμα.

Γιατί σίγουρα, τα αναφερόμενα στην «Κριτική» της ειδικής επιτροπής του δεύτερου Ιατρικού Συλλόγου της χώρας στις υπεύθυνες τοποθετήσεις γνωστών ελλήνων καθηγητών φαρμακολογίας, ψυχιατρικής και ιατροδικαστικής και στις θέσεις του προέδρου των ΗΠΑ, του αμερικάνικου Εθνικού Ινστιτούτου Ψυχικής Υγείας, κ.α., είναι κατά τεκμήριο εγκυρότερα από τις επιστημονικά ανύστατες κοινοτυπίες των κ.κ. Γεννημάτα, Τρίτση, Δροσογιάννη και Παπανδρέου (υιού)...

Στα 1937, όταν ο μεγαλομανιακός Χ. Άνσλινγκερ, διευθυντής του Γραφείου Δίωξης Ναρκωτικών των ΗΠΑ, εξαπέλυσε μια πανεθνική εκστρατεία «κινδυνολογίας» με τη βοήθεια της μερίδας του τύπου που επηρέαζε, προκειμένου να πετύχει την ποινικοποίηση της μαριχουάνας, η μόνη συλλογική φωνή διαμαρτυρίας ήταν αυτή της Αμερικάν-ιατρικής Εταιρείας η οποία κατήγγειλε τα «λαϊκά αναγνώσματα» του Άνσλινγκερ σαν κακοκατασκευασμένα παραμύθια που αποσκοπούσαν μόνο στη διαμόρφωση του κατάλληλου κινδυνολογικού κλίματος ώστε να ψηφιστεί ο νόμος κατά της μαριχουάνας ο οποίος αποτελεί «προσβολή για το ιατρικό επάγγελμα».

Όμως, η κινδυνολογία σάρωσε τη λογική και για σαράντα περίπου χρόνια οι ΗΠΑ κατέβαλαν το υψηλό ατομικό και κοινωνικό αντίτιμο που συνοδεύει υποχρεωτικά την αναγωγή της «μπουρδολογίας του δαιμονισμένου» σε νόμο.

Εκατομμύρια αναίτια κατεστραμμένες υπάρξεις, εκατοντάδες χιλιάδες διαλυμένα σπίτια, τρομακτική ενδυνάμωση και διόγκωση των διαφόρων κατασταλακτικών μηχανισμών, ασύλληπτη επιβάρυνση της κοινωνίας με το τεράστιο κόστος συντήρησης και λειτουργίας τους, αύξηση της εγκληματικότητας, κλπ.

Μισό αιώνα αργότερα, στα 1986, όταν οι διαχειριστές της κρατικής εξουσίας στην Ελλάδα εξαπέλυσαν μια θορυβώδη εκστρατεία κινδυνολογίας μέσω διαφόρων (ευτυχώς όχι πολλών) δημοσιο/κακο/γράφων και της ασφυκτικά ελεγχόμενης τηλεόρασης, προκειμένου να «διευκολυνθεί» η ψήφιση του σχετικού κυβερνητικού νομοσχεδίου, η μόνη συλλογική φωνή διαμαρτυρίας ήταν αυτή του Ιατρικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης ο οποίος μέσω της «κρι-

τικής του νομοσχεδίου» που επεξεργάστηκε μια Ειδική Επιτροπή του, κατήγγειλε το προτεινόμενο νομοσχέδιο σαν μια ρύθμιση η οποία επιδεινώνει το πρόβλημα που υποτίθεται πως επιλύει, απειλεί τις ατομικές και πολιτικές ελευθερίες και προσβάλλει θάναυσα την ιατρική και το ιατρικό επάγγελμα.

Ας ελπίσουμε ότι στην περίπτωση μας, η κινδυνολογία δεν θα σαρώσει τη λογική κι ότι δεν θα χρειαστεί να καταβάλουμε το υψηλότερο τραγικό τίμημα στο θωμό της «μπουρδολογίας του δαιμονισμένου» που μεταμφιέζεται σε νόμο.

Στην κατεύθυνση αυτή, η συσσωρευμένη ιστορική πείρα μπορεί και πρέπει να αξιοποιηθεί προς όφελος της κοινωνίας κι όχι της εξουσίας.

Γιατί για όσο θα αποδεικνύουμε ότι «η ιστορία διδάσκει πως δεν διδασκόμαστε τίποτα απ' αυτή» (Χέγγελ, *Φιλοσοφία της Ιστορίας*), θα αυτο-αποκαλυπτόμαστε αφελείς, ιδιώτες ή κρετινοί... και κατά συνέπεια θάμαστε απολύτως άξιοι του παρόντος και του μέλλοντος που μας επιφυλάσσουν αυτές οι «ιδιότητες» μας.

Κλεάνθης Γρίβας

Η απογραφή των απογραφομένων*

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΔΙΑΒΕΒΑΙΩΝΕΙ πως θα κάνει κάτι για να εξασφαλίσει την αυτονομία των πανεπιστημίων. Τα πανεπιστήμια ήταν αυτόνομα στον Μεσαίωνα και λειτουργούσαν καλύτερα από τώρα. Τα αμερικανικά πανεπιστήμια, γύρω από την τελειότητα των οποίων υπάρχει μία ολόκληρη μυθολογία, είναι αυτόνομα. Τα γερμανικά πανεπιστήμια εξαρτώνται από το Land. Η τοπική κυβέρνηση όμως είναι πολύ πιο ευκίνητη από μία κεντρική διοίκηση και για πολλά προβλήματα, όπως η επιλογή των καθηγητών, το Land επικυρώνει τυπικά εκείνο που το πανεπιστήμιο αποφάσισε. Στην Ιταλία αν ένας επιστήμονας ανακαλύψει ότι το φλογιστόν δεν υπάρχει, κινδυνεύει να το πει μόνον όταν διδάσκει Αξιοματική Θεωρία του Φλογιστόνος, διότι η λέξη, αφού μπει στους υπουργικούς καταλόγους, δεν μπορεί να αλλάξει παρά μόνον ύστερα από εξοντωτικές διαπραγματεύσεις μεταξύ όλων των πανεπιστημίων της χώρας, του Ανωτάτου Συμβουλίου Παιδείας, του υπουργού και

* ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΤΕΤΡΑΔΙΩΝ

Από το «Espresso» τ. 47, έτος XXXII, 30 Νοεμβρίου 1986, σελ. 306.

κάποιου άλλου οργανισμού του οποίου μου διαφεύγει το όνομα.

Η έρευνα προοδεύει διότι κάποιος διαβλέπει ένα δρόμο που κανείς δεν είχε δει ακόμη και λίγοι άλλοι, που παίρνουν αποφάσεις με μεγάλη ευκαμψία, αποφασίζουν να του κάνουν πίστωση. Αλλά αν για να μετακινηθεί μία καρέκλα στο Βιπιτένο χρειάζεται να αποφασίσει η Ρώμη αφού συμβουλευτεί το Κιθάσσο, την Τερόντολα, την Αφραγκόλα, το Μοντελέπρε και το Ντετσιμομάννου, είναι εμφανές πως η καρέκλα θα μετακινηθεί στην καλύτερη των περιπτώσεων όταν δε χρειάζεται πια.

Οι καθηγητές με σύμβαση θα έπρεπε να είναι περιήφιοι εξωτερικοί μελετητές με αναντικατάστατη αρμοδιότητα. Μεταξύ όμως της αιτήσεως του πανεπιστημίου και της εγκρίσεως του υπουργείου, συνήθως φτάνουμε στη λήξη του ακαδημαϊκού έτους, όταν δε μένουν παρά λίγες εβδομάδες διδασκαλίας (ή τότε το υπουργείο λέει όχι). Είναι σαφές πως μ' αυτήν την απειλή είναι δύσκολο να δεσμεύσεις ένα βραβείο Νόμπελ, βρίσκεις μόνο την άνεργη εξαδέλφη του Κοσμήτορα.

Η έρευνα παρεμποδίζεται και γιατί οι γραφειοκρατικές διαδικασίες μας κάνουν να χάνουμε χρόνο για να λύσουμε γελοία προβλήματα. Είμαι ο διευθυντής ενός πανεπιστημιακού ινστιτούτου και πριν από χρόνια έπρεπε να κάνουμε την λεπτομερέστατη απογραφή των κινητών αγαθών. Η μόνη διαθέσιμη υπάλληλος έπρεπε να ασχοληθεί με χίλια άλλα πράγματα. Μπορούσαμε να δώσουμε τη δουλειά αυτή εργολαβία σε ιδιωτικό οργανισμό που ζητούσε τριακόσιες χιλιάδες λιρέτες. Τα λεφτά τα είχαμε, αλλά ήταν κονδύλια για υλικό απογραφής. Πώς μπορούσαμε να θεωρήσουμε υλικό απογραφής μία απογραφή;

Αναγκάστηκε να σχηματίσω μία επιτροπή λογικών που διέκριναν τις έρευνες τους για τρεις μέρες. Εντόπισαν στην ερώτηση αυτή κάτι παρόμοιο με το παράδοξο του Συνόλου των Ομαλών Συνόλων. Ύστερα αποφάσισαν πως η πράξη της απογραφής είναι ένα γεγονός κι όχι ένα αντικείμενο και δεν μπορεί να απογραφεί, αλλά ολοκληρώνεται στα κατάστιχα της απογραφής που είναι αντικείμενα άρα μπορούν να απογραφούν. Ζητήσαμε από την ιδιωτική εταιρεία να μη μας κόψει τιμολόγιο για την πράξη αλλά για το αποτέλεσμα και το απογράψαμε. Απέσπασα για ορισμένες μέρες σοβαρούς μελετητές από τις δικές τους μελέτες, αλλά δεν πήγα φυλακή.

Πριν από μήνες οι κλητήρες ήρθαν να μου πουν πως έλειπε το χαρτί υγείας. Είπα να το αγοράσουμε. Η γραμματεία μου είπε πως είχαν μείνει μόνο κονδύλια για υλικό απογραφής και μου επεσήμανε πως το καινούριο χαρτί υγείας μπορούσε να καταγραφεί αλλά το χαρτί υγείας εμφανίζει, για λόγους που δε θέλω να εμβαθύνω, την τάση να φθείρεται κι αφού φθαρεί εξαφανίζεται από την απογραφή. Σχημάτισα μία επιτροπή βιολόγων και τη ρώτησα αν μπορεί να γίνει απογραφή του μεταχειρισμένου χαρτιού υγείας κι η

απάντηση τους ήταν πως μπορεί να γίνει αλλά το ανθρώπινο κόστος είναι τρομερά υψηλό.

Σχημάτισα μία επιτροπή νομομαθών που μου βρήκαν τη λύση. Εγώ παραλαμβάνω το χαρτί υγείας, το καταγράφω και εισηγούμαι την τοποθέτηση του στις τουαλέτες για επιστημονικούς λόγους. Αν το χαρτί εξαφανιστεί, υποβάλλω μήνυση για κλοπή καταγραμμένου υλικού από αγνώστους. Δυστυχώς πρέπει να επαναλάβω τη μήνυση κάθε δύο μέρες κι ένας επιθεωρητής της πολιτικής αστυνομίας Digos διετύπωσε αιχμηρά υπονοούμενα εις θάρος της διεύθυνσης ενός ινστιτούτου όπου άγνωστοι μπορούν κατά περιόδους να εισχωρήσουν τόσο εύκολα. Με υποπεύονται αλλά είμαι θωρακισμένος. Δε θα με πιάσουν ποτέ.

Το πρόβλημα είναι πως για να βρω τη λύση αναγκάστηκα να αποσπάσω για πολλές μέρες, περίφημους επιστήμονες από έρευνες χρήσιμες στη χώρα, σπαταλώντας χρήματα του δημοσίου υπό τη μορφή χρόνου διδάσκοντος και μη διδάσκοντος προσωπικού, τηλεφωνημάτων και χαρτοσήμων. Κανείς όμως δε μνηύεται γιατί σπατάλησε χρήματα του δημοσίου αν όλα έγιναν σύμφωνα με το νόμο.

Umberto Eco

Μετάφραση: Δημήτρης Δεληολάνης

Περί νέας και συνθέτου γνώσεως

Είναι μάταιο να αναμένουμε μεγάλες προόδους στην επιστήμη θέτοντας και μοιιάζοντας το παλιό με νέα πράγματα. Πρέπει ν' αρχίσουμε εκ νέου από τα ίδια τα θεμέλια, εκτός κι αν επιθυμούμε την παντοτινή περιστροφή στον κύκλο της ισχνής και ασήμαντης προόδου.

F. Bacon, *Novum Organum*
[Ο XXXI αφορισμός]

ΒΑΔΙΖΟΝΤΑΣ ΟΛΟΤΑΧΩΣ ΠΡΟΣ την επανάσταση της βιοτεχνολογίας και της μικροηλεκτρονικής που, ως γνωστόν, αποτελεί την τρίτη κατά σειρά παραγωγική επανάσταση στην ιστορία της ανθρωπότητας, και της οποίας οι «παραγωγικοί κύκλοι», όπως μας πληροφορεί στην εισήγησή του προς το Συμβούλιο Ανώτατης Παιδείας (ΣΑΠ) ο Υπουργός Παιδείας, θα «αναπτύσσονται και θα μεταλλάσσονται με ρυθμούς ενδεχομένως 10ετίας», το Υπουργείο

Παιδείας και θρησκευμάτων προχώρησε σε μια εισήγηση προς το ΣΑΠ με πρόθεση να θέσει εξυπαρχής το ζήτημα των μεταπτυχιακών σπουδών στην Ελλάδα, οι οποίες, όπως αναγνωρίζεται, είναι από στοιχειωδώς υπαρκτές έως ανύπαρκτες.

Θα μπορούσε να υποθέσει κανείς ότι με την εισήγηση αυτή επιδιώκεται να διαμορφωθεί ένα πλαίσιο κριτηρίων για την επεξεργασία προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών. Απεναντίας, εκείνο που φαίνεται να επιδιώκεται είναι η ανίχνευση των προθέσεων του ΣΑΠ στην περίπτωση που το ήδη υπάρχον πλαίσιο για τις μεταπτυχιακές σπουδές έπαυε να ισχύει. Το πλαίσιο αυτό, όπως διαμορφώθηκε από το Ν. 1268/16.7.1982 και από την τροποποίηση του Ν. 1566/30.9.1985 αρ. 81μ, χαρακτηρίζεται από την αδυναμία του να συμβάλει στη δημιουργία μεταπτυχιακών προγραμμάτων αφού αυτή συνδέεται με την έκδοση επιμέρους Π.Δ., τα οποία ουδέποτε έχουν εκδοθεί.

Η εισήγηση λοιπόν του Υπουργείου Παιδείας, αφού αναγνωρίζει *μόνον* την ανυπαρξία μεταπτυχιακών σπουδών (και όχι την αδυναμία να δημιουργηθούν), επιχειρεί να θέσει εκ νέου το αίτημα να υπάρξουν. Η επαναπροβολή όμως του αιτήματος αυτού περικλείνει τη σχετικοποίηση του αρχικού νομικού πλαισίου, αφού αναγνωρίζεται ότι δεν είναι δυνατόν να «υπάρξει γενικό πρότυπο μεταπτυχιακών σπουδών που μπορεί να εφαρμοστεί σε όλες τις χώρες... και σε όλες τις χρονικές περιόδους στην ίδια χώρα». Με την ίδια λογική του αυτονόητου γιατί δεν θα μπορούσε ένα πλαίσιο μεταπτυχιακών σπουδών να διαφοροποιείται από πανεπιστήμιο σε πανεπιστήμιο; Απέναντι βέβαια στις «ιδιόμορφες συνθήκες της κάθε χώρας» η εισήγηση αναγνωρίζει «την παγκοσμιότητα της γνώσης» εκ της οποίας προκύπτει το αίτημα για «μια πιό ποιοτική(!) συσχέτιση των μεταπτυχιακών σπουδών σε διεθνές επίπεδο». Έτσι, αν κοντύνουμε λίγο τις απαιτήσεις που απορρέουν από την παγκοσμιότητα της γνώσης και μακρύνουμε λίγο τις ανάγκες που προκύπτουν από τις ιδιόμορφες συνθήκες, ίσως κατορθώσουμε να χωρέσουμε τις μεταπτυχιακές σπουδές στο προκρούστειο κρεβάτι κάποιων μεταπτυχιακών προγραμμάτων.

Τίθεται τώρα το ερώτημα, πώς κατασκευάζεται ένα τέτοιο κρεβάτι;

Ως προς την οργανωτική τους προσέγγιση, οι μεταπτυχιακές σπουδές «πρέπει να στοχεύουν στη γενικότερη αναβάθμιση των πανεπιστημιακών σπουδών, προπτυχιακών-μεταπτυχιακών(;)». Εφόσον οι μεταπτυχιακές σπουδές θα «σέρνουν» τις προπτυχιακές σπουδές, τεκμαίρεται λογικά η σύνδεσή τους. Κατά τον ίδιο τρόπο τεκμαίρεται και η ανάγκη ο χαρακτήρας των μεταπτυχιακών σπουδών να μην είναι ανταγωνιστικός προς τις προπτυχιακές σπουδές. «Προπάντων δεν πρέπει να οδηγήσουν σε υποβάθμιση –στην “αγορά”– των βασικών πτυχίων». Πώς δεν θα υποβαθμισθούν τα βασικά πτυχία αφού οι μεταπτυχιακές σπουδές θα «αναπτύσσονται

και θα ολοκληρώνονται με τη βασική έρευνα;» Η απάντηση είναι απλή: θα «είναι υψηλού επιπέδου σύμφωνα με τα διεθνή μέτρα».

Εφόσον άπαντες συμφωνούν ότι η παιδεία πρέπει να αναβαθμιστεί, το αίτημα για την επίτευξη «υψηλού επιπέδου» προβάλλεται ως αυτονόητο. Δεν είναι όμως καθόλου αυτονόητο ως προς τις συνέπειές του, διότι «τόσο από πλευράς επιστημονικών κατευθύνσεων όσο και από πλευράς αριθμού μεταπτυχιακών φοιτητών» θα πρέπει να «απορριφθεί η ιδέα μαζικών προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών». Η απόρριψη μιας ιδέας προϋποθέτει λογικά ότι κάποιος την είχαν και την υποστήριζαν. Επομένως, αν μέχρι τώρα δεν είχαν δημιουργηθεί μεταπτυχιακές σπουδές, είναι γιατί κάποιος θα ήθελαν «μαζικά προγράμματα» και κάποιος άλλος δίσταζαν να τα υλοποιήσουν. Για σκεφτείτε τι θα γινόταν αν, στη βάση του υπάρχοντος νομικού πλαισίου, το κάθε τμήμα σχεδίαζε και υλοποιούσε μεταπτυχιακά προγράμματα;

Με τη νέα αντίληψη περί μεταπτυχιακών σπουδών που κυοφορείται στην εισήγηση, από την πλευρά των επιστημονικών κατευθύνσεων, δεν θα έχουμε πλέον «μεταπτυχιακού κύκλου σπουδών» που θα αντιστοιχούν στα τμήματα (Πρβλ. Ν. 1268, αρθ. 26, παρ. 2θ), μια και ο «ακαδημαϊκός χώρος του κάθε τμήματος είναι περιορισμένος», αλλά «διατομεακή συνεργασία... γιατί η υψηλού επιπέδου έρευνα έχει αναπόφευκτα και κάποιες(!) διεπιστημονικές διαστάσεις». Με άλλα λόγια, κανένα τμήμα δεν μπορεί και δεν πρέπει να οργανώσει μεταπτυχιακό πρόγραμμα αφού δεν μπορεί «από τη φύση του» να υπηρετήσει τον στόχο της διεπιστημονικότητας (έστω και της κάποιας). Ο παραλήπτης βέβαια της προβληματικής αυτής είναι τα τμήματα εκείνα που επιχείρησαν να οργανώσουν μεταπτυχιακά προγράμματα στην προσπάθειά τους ν' αποσπάσουν την εκ των υστέρων ρύθμιση, με την έκδοση ΠΔ, όπως προβλέπει το υπάρχον νομικό πλαίσιο.

Από την πλευρά τώρα του αριθμού των μεταπτυχιακών φοιτητών, η «αξιολόγηση του έργου τους θα πρέπει να γίνεται με αντικειμενικά και αυστηρά αξιολογικά κριτήρια»... γιατί οι «απαιτήσεις θα είναι υψηλές». (Οι προπτυχιακοί φοιτητές, άραγε, δεν αξιολογούνται με αντικειμενικά κριτήρια;) Οι μεταπτυχιακές σπουδές «θα πρέπει να απευθύνονται στους άριστους, εκείνους, δηλαδή που αναδεικνύονται 'άριστοι' από την προπτυχιακή διαδικασία». Δεν φτάνει όμως αυτό μόνον· η επιλογή τους θα γίνεται με τον «καθορισμό αντικειμενικής διαδικασίας εθνικής κλίμακας» που θα είναι «ανάλογη προς του Ι.Κ.Υ.» Αφού λοιπόν είναι αδύνατο να απαλλαγούμε από το εξεταστικό-βαθμοθηρικό σύνδρομο, εμπρός για νέες πανελλήνιες!

Ως προς την προσέγγιση περιεχομένου, το πραγματικό εύρημα της εισήγησης αυτής, οι επιστημονικοί στόχοι των μεταπτυχιακών σπουδών είναι δύο: πρώτον, η ανάπτυξη νέας γνώσης και δεύτερον, η δημιουργία σύνθετης γνώσης. Κατά έναν περιέργο τρόπο, οι δύο

αυτοί στόχοι έχουν διαφοροποιηθεί τόσο πολύ από άποψη περιεχομένου, ώστε καταλήγουν στην πλήρη τους οργανωτική διαφοροποίηση.

I. Ανάπτυξη νέας γνώσης

συνδέεται με ερευνητικό έργο που προάγει την παγκόσμια γνώση.

δεν συνδέεται με επαγγελματικό τίτλο, αλλά αποτελεί προϋπόθεση για ακαδημαϊκή σταδιοδρομία, αφού καταλήγει σε διδακτορικό δίπλωμα. Απαιτούμενος χρόνος: πενταετία. Επειδή η πρωτοβουλία μεταπτυχιακών σπουδών για την ανάπτυξη νέας γνώσης θρίσκεται κυρίως στον ακαδημαϊκό χώρο, οργανωτής τους είναι το συναφέστερο προς την κατεύθυνση τμήμα που θα συντονίζει το πρόγραμμα. (σελ. 4,5 της εισήγησης).

II. Δημιουργία σύνθετης γνώσης

αποτελεί διεπιστημονική, διατομεακή σύνθεση προς νέο συνθετότερο επιστημονικό χώρο.

καταλήγει σε επαγγελματικό τίτλο.

Απαιτούμενος χρόνος: διετία. Επειδή οι μεταπτυχιακές σπουδές σύνθετης γνώσης ανταποκρίνονται κυρίως στις αναπτυξιακές ανάγκες της χώρας, οργανωτής τους είναι η Πολιτεία μέσω της δημιουργίας ειδικών μεταπτυχιακών τμημάτων ή σχολών.

Αφήνοντας κατά μέρος την επιστημολογική αυθαιρεσία της παραπάνω διάκρισης μεταξύ νέας και σύνθετης γνώσης, πρέπει να επισημανθεί για μια ακόμη φορά ότι η σημαντικότερη συνέπειά της είναι η πλήρης θεσμική διαφοροποίηση των χώρων που θα υποστηρίζουν τις μεταπτυχιακές σπουδές. Στόχος της διαφοροποίησης αυτής είναι η αφαίρεση των μεταπτυχιακών σπουδών από τα πανεπιστήμια και η αυτόνομη οργάνωσή τους. Με τον τρόπο αυτό φαίνεται πως ικανοποιείται η ανάγκη για «κεντρικό σχεδιασμό» των μεταπτυχιακών σπουδών σε ευθύγραμμη αντιστοιχία με τις αναπτυξιακές ανάγκες της χώρας. Οι αναπτυξιακές αυτές ανάγκες δεν ορίζονται στην εισήγηση. Ωστόσο, διαφαίνονται από τα δύο (τυχαία;) παραδείγματα που χρησιμοποιούνται. Όσο για τα πανεπιστήμια, κάτι μένει και σ' αυτά. Πρόκειται για όσα είχαν μέχρι σήμερα: την εποπτεία των διδακτορικών εργασιών.

Δήμος Βεργής

De minimis non curat praetor

ΛΕΓΟΝΤΑΙ «ΜΙΝΙΜΑΛΙΣΤΕΣ». Και είναι το νέο κύμα της αμερικανικής λογοτεχνίας. Για μας αποτελούν μία νέα εικόνα της Αμερικής μετά τους μπητ και μετά τους μεταμοντέρνους. Μετά δη-

λαδή από την εικόνα που κληρονομήσαμε από τον Κέρουακ και τον Μπαρθέλμ.

Φυσικά στην Ελλάδα οι μινιμαλιστές είναι ακόμη εντελώς άγνωστοι. Αφήστε όμως στους μεταφραστές το χρόνο να τους αλλάξουν τα φώτα και θα δείτε ότι σε λίγο τα έργα τους θα γίνουν μπεστ-σέλλερ και σε εμάς.

Μιλάμε για *Τα Χίλια Φώτα της Νέας Υόρκης* του Jay McInerney, τον *Οικογενειακό Χορό* του David Leavitt, το *Λιγότερο από Μηδέν* του Bet Easton Ellis και το *Πιθήκοι* της Susan Minot. Ο θεωρητικός του κινήματος είναι ο Raymond Carver, συγγραφέας συντομολογιών διηγημάτων (*Καθεδρικός Ναός*) και κριτικών δοκιμίων.

Συγγραφείς διαφορετικοί, όπως θα δούμε. Που όμως αποτελούν αναμφίβολα ένα ενιαίο κίνημα. Πρώτη στην Ευρώπη τους εντόπισε η Φερνάντα Πιθάνο σε μακροσκελές δοκίμιο της που, στην Ιταλία, συνόδευσε το μυθιστόρημα του Έλλις. Για την αλήθεια, πολλοί θέλησαν να αμφισβητήσουν την ομοιογένεια των συγγραφέων αυτών. Έχουν άδικο: τα κοινά μεταξύ τους σημεία είναι πολλά και σοβαρά.

Πρώτα απ' όλα είναι ανταγωνιστικοί προς τη βιομηχανία των μπεστ-σέλλερ που κυριαρχεί στα States. Εδώ συνήθως το ξεχνάμε, αλλά για τους Αμερικανούς αμερικανική λογοτεχνία είναι ο Ken Follett, ο Robert Ludlum. Ύστερα, αναδείχτηκαν σε αντιπαράθεση με τους μεταμοντέρνους, τους οποίους θεωρούν λογοτέχνες. Ενώ οι ίδιοι, ως γνωστόν, είναι αυθόρμητοι και φυσικοί, άμεσοι κι ενστικτώδεις συγγραφείς.

Το κυριότερο όμως είναι πως η εικόνα της Αμερικής που εκφράζουν είναι η ίδια.

Στο *Λιγότερο από Μηδέν* ο Κλέυ γυρίζει στο σπίτι του στην Καλιφόρνια αφήνοντας το Πανεπιστήμιο του στο Βερμόντ για να περάσει τα Χριστούγεννα. Οι φίλοι τον βρίσκουν κάπως χλωμό. Αυτός στήνεται στην πλαζ για να μαυρίσει. Κι όταν δεν μαυρίζει, ο Κλέυ αράζει σε κανένα σινεμά. Όταν δεν πάει σινεμά κάνει έρωτα με τη μια και με την άλλη. Η οποία άλλη μόλις μπορεί κάνει έρωτα με κάποιον άλλο. Τα θράδια υπάρχουν τα πάρτυ με οινόπνευματώδη και κόκα. Ύστερα τηλεφωνήματα στον ψυχαναλυτή. Ύστερα σπίτι να δει πορνό στο βίντεο με τις αδελφές του. Κακομαθημένες και ανόητες, αλλά ζωηρά ενδιαφερόμενες. Μεγάλη κατανάλωση βίντεο-κλιπς, ροκ μουσικής, ροκ εικόνων. Κι έτσι περνούν οι μέρες.

Ο.Κ., είναι ιστορίες μιας εύπορης τάξης. Αλλά έχουμε και τον Κέρβερ, που είναι φτωχός. Φτωχότατος.

Κι αυτός όμως περιγράφει τις ελάχιστες χειρονομίες, τα ελάχιστα συναισθήματα, τις ελάχιστες εντάσεις εκείνης της Αμερικής που η Πηνελόπη Σφήρη ονομάζει «της διπλανής πόρτας». Μία γκριζα καθημερινότητα, συγκεχυμένη, υποταγμένη. Και προπαντός ασήμαντη.

Η Πιθάνο αναφέρει το όνομα του Χεμινγκουαίη. Θα μπορούσε όμως να αναφερθεί και το όνομα του Σάλινγκερ. Του Σκοτ Φιτζέραλντ. Ή (προς Θεού, μη!) εκείνο του Τσαρλς Μπουκόφσκι. Μάλιστα. Που, εξάλλου, ο ίδιος ο Κάρθερ αναγνωρίζει ως μυθικό σημείο αναφοράς του. Τα κοινά σημεία αυτής της συντετριμμένης Αμερικής θγαίνουν πολύ έντονα στην επιφάνεια στο σχεδόν μονοσέλιδο διήγημα του Κάρθερ *Fires*.

Η γυναίκα μου, λέει, πήγε το απόγευμα να δουλέψει σερβιτόρα. Τα δύο παιδιά μου παίζαν σε φιλικό σπίτι. Έπρεπε να πάω για μπουγάδα στο καθαριστήριο, εκείνο με τα κέρματα. Τα ρούχα πολλά, τα πλυντήρια λίγα. Κάθε φορά που τέλειωνε κάποιος, άλλοι τρεις ορμούσαν πάνω τους. Κι αν αργήσω; Κι αν δεν προλάβω να τα στεγνώσω όλα; Κι αν στο μεταξύ γυρίσουν τα παιδιά;

Ένα πραγματικό θρίλλερ. Που μεταφέρει το εμφανές μήνυμα των μινιμαλιστών: είναι τα ελάχιστα που διαφεντεύουν την ύπαρξη μας. Το αρχαίο ρητό πρέπει να διορθωθεί: *De minimis narratator curat*.

Δημήτρης Δεληολάνης